

**İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ, OTO-SANSÜR
DAVRANIŞLARI VE RİSK ALGISI
ARAŞTIRMASI**

NİSAN 2026

GİRİŞ VE AMAÇ

İfade özgürlüğü, demokratik toplumların temel yapı taşlarından biri olup bireylerin düşüncelerini serbestçe açıklayabilmesi, eleştirebilmesi ve bilgiye erişebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, katılımcıların **Türkiye’de ifade özgürlüğüne ilişkin algılarını değerlendirmek, düşüncelerini açıklarken yaşadıkları kaygı düzeylerini ölçmek ve oto-sansür davranışlarını incelemektir.** Ayrıca bireylerin hukuki yaptırım korkusu, sosyal baskı, dijital takip ve iş kaybı gibi unsurları ifade özgürlüğü açısından nasıl değerlendirdiklerini belirlemek hedeflenmiştir.

Bu araştırma, bireylerin Türkiye’de ifade özgürlüğüne ilişkin algılarını, karşılaştıkları riskleri ve oto-sansür davranışlarını ortaya koymayı amaçlayan önemli bir çalışma niteliğindedir. Elde edilen veriler, bireylerin ifade özgürlüğü konusunda yaşadığı kaygıları ve mevcut toplumsal atmosferin düşünce açıklama davranışları üzerindeki etkilerini anlamaya katkı sunmaktadır.

Çalışma; 23 Mart-10 Nisan 2026 tarihleri arasında Google Forms’da çevrimiçi olarak 760 kişi ile yapılmış olup SPSS üzerinden analiz grafikleri oluşturulmuştur.

SOSYODEMOGRAFİK BULGULAR

Katılımcıların %48,9’u **Kadın**, %50,3’ü **Erkek**, %0,8’i **LGBTQ+** katılımcılardan oluşmaktadır. Yaş ortalaması 44,45 olarak ölçülürken %5,8’i **18-24 Yaş**, %15,3’ü **25-34 Yaş**, %30,3’ü **35-44 Yaş**, %23,4’ü **45-54 Yaş**, %20’si **55-64 Yaş**, %5,3’ü **65+ Yaş** katılımcılardan oluşmaktadır.

Eğitim düzeyi yüksek olmakla beraber katılımcıların %0,8’i **Diplomasız Okur-Yazar**, %2,1’i **İlkokul**, %1,8’i **Ortaokul**, %14,2’si **Lise**, %13,2’si **Önlisans**, %53,2’si **Lisans**, %14,7’si **Lisansüstü/Doktora** katılımcılardan oluşmaktadır.

İstihdam durumuna bakıldığında ise katılımcıların %34,7’si **Çalışmadığını** belirtmiştir. Bunun yanında %27,4’ü **Devlet Memuru**, %22,1’i **Özel Sektör Çalışanı** ve %15,8’i **Kendi İşyerine Sahip Bireylerden** oluşmaktadır. Bu dağılım, araştırma grubunda farklı meslek ve çalışma statülerinden bireylerin yer aldığını göstermektedir.

GENEL BULGULAR

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen **Daha Önce Fikrinizi Beyan Ettiğiniz İçin Hukuki Yaptırıma Maruz Bırakıldınız Mı?** sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların %58,2’si **Evet**, %41,8’i **Hayır** yanıtını vermiştir. Bu bulgu, katılımcıların önemli bir bölümünün düşüncelerini ifade etmeleri nedeniyle hukuki yaptırımla karşılaştığını göstermektedir.

Tanıdığımız Kimse Fikrini Beyan Ettiği İçin Hukuki Yaptırıma Maruz Bırakıldı Mı? sorusuna verilen yanıtlarda ise katılımcıların %90,5’i **Evet**, %9,5’i **Hayır** cevabını vermiştir. Bu oran, ifade özgürlüğüne ilişkin yaptırım deneyimlerinin yalnızca bireysel değil, toplumsal çevrede de yaygın biçimde gözlemlendiğini ortaya koymaktadır.

Araştırma grubuna yöneltilen **Genel İfade Özgürlüğü Algısı Hakkında Olan Durumlara Katılma Düzeyinize Uygun Şıkkı Seçiniz** sorusuna ilişkin ortalama değerlere bakıldığında;

Türkiye'de İnsanlar Düşüncelerini Özgürce İfade Edebiliyorlar ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden 1,6 **Devleti Eleştirmek Güvenlidir** ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden 1,54, **Hükümeti Eleştirmek Güvenlidir** ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden 1,57, **Farklı Görüşlere Toplumda Tahammül Edilir** ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden 1,8 olarak ölçülmüştür.

*Bu bulgular, katılımcıların Türkiye'de ifade özgürlüğü ve eleştiri hakkı konusunda oldukça düşük düzeyde olumlu algıya sahip olduğunu göstermektedir. Buna karşılık **Sonunda Tehlikeye Girecek Olsa Da Herkes Görüşlerini Beyan Etmekle Yükümlüdür** ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden 3,3 olarak belirlenmiş olup, katılımcıların önemli bir kısmının risklere rağmen düşünce açıklamayı demokratik bir sorumluluk olarak gördüğüne işaret etmektedir*

Katılımcılara yöneltilen Bir Kişi Sosyal Medyada Hükümet Politikalarını Sert Şekilde Eleştirirse Bu Davranışı Nasıl Tanımlarsınız? sorusunda katılımcıların %45,3'ü **Normal Bir Haktır**, %31,6'sı **Gerekli Ancak Tehlikeli Bir Davranıştır**, %18,9'u **Cesur Bir Davranıştır**, %3,4'ü **Gereksiz Risk Almaktır**, %0,8'i ise **Hükümet Politikaları Eleştirilmemeli** yanıtını vermiştir. Bulgular, katılımcıların büyük bölümünün eleştiriye hak olarak görmesine rağmen risk algısının da güçlü olduğunu göstermektedir.

Araştırma grubuna yöneltilen **Oto-Sansür Davranışı Hakkında Olan Durumlara Katılma Düzeyinize Uygun Şıkkı Seçini** sorusuna ilişkin ortalama değerlere bakıldığında, **en yüksek katılım** düzeyinin **Sosyal Medyada Siyasi Paylaşım Yapmadan Önce Birkaç Kez Düşünürüm** ifadesinde olduğu ve ortalamanın 5 üzerinden 4,17 olarak ölçüldüğü görülmektedir. Bu bulgu, katılımcıların sosyal medyada siyasi görüş açıklamadan önce ciddi düzeyde çekince yaşadıklarını göstermektedir.

Bunun yanında **Geçmişte Yaşanan Bazı Olaylar Bugün Daha Temkinli Olmama Sebep Oldu** ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden 3,97, **Bazı Düşüncelerimi Korktuğum İçin Sosyal Medyada Paylaşmam** ifadesine katılım ortalaması ise 5 üzerinden 3,80 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, geçmiş deneyimlerin ve mevcut kaygıların bireylerin ifade davranışlarını doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca **Bazen Yaptığım Siyasi Paylaşımları Silerim** ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden 3,65, **Whatsapp Gruplarında Siyasi Tartışmalara Girmem** ve **Devlet Kurumlarında İken Siyasi Görüşlerimi Gizlerim** ifadelerine katılım ortalaması ise 3,61/5 olarak belirlenmiştir. *Bu bulgular, katılımcılar arasında özellikle dijital platformlarda ve resmî ortamlarda belirgin bir oto-sansür eğilimi bulunduğunu göstermektedir.*

Verilen İfadelerden Hangisi İfade Özgürlüğü Açısından En Büyük Sorundur? sorusuna verilen yanıtlara göre katılımcıların %25'i **Hukuki Yaptırım Korkusu**, %20,1'i **İş Kaybı**, %18,8'i **Resmi/Gayri Resmi Gruplar Tarafından Tehdite Maruz Bırakılma**, %13,4'ü **Dijital Takip/Gözetim**, %12,8'i **Medya Baskısı/Linçlenme**, %8,5'i **Sosyal Dışlanma**, %1,3'ü ise **Sorun Olduğunu Düşünmüyorum** yanıtını vermiştir. *Bu sonuçlar, ifade özgürlüğü önündeki engellerin başında hukuki ve ekonomik kaygıların; gündelik hayatı en çok etkileyen faktörlerin geldiğini göstermektedir.*

Sizece Hangi Grup Görüşlerini İfade Ederken Daha Fazla Risk Altındadır? sorusunda %45,6 oranında **Muhalifler** ilk sırada yer almıştır. Bunu %24,9 ile **Etnik Azınlıklar**, %11,8 ile **Gençler**, %10,8 ile **Dini Azınlıklar**, %4,2 ile **Herkes Eşit Risk Altında**, %1,5 ile **Kadınlar**, %1,1 ile **İktidar Yanlıları** ve %0,1 ile **Kimse Risk Altında Değil** yanıtları izlemiştir. *Bu bulgu, katılımcıların muhalif grupları daha kırılğan gördüğünü göstermektedir.*

Daha Önce Hiç İzlenme/Takip Edilme İhtimalinden Dolayı Telefonda Konuşurken Konuşma Biçiminizi Değiştirdiniz Mi? sorusuna katılımcıların %81,1'i **Evet**, %18,9'u **Hayır** cevabını vermiştir. *Bu sonuç, gözetim algısının bireylerin günlük iletişim davranışları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.*

Katılımcılara göre Türkiye'de ifade özgürlüğünün geliştirilmesi için öncelikli adımlar arasında %11,4 ile **İfade Özgürlüğünü Sınırlayan Yasal Düzenlemelerin Yeniden Düzenlenmesi**, %11,3 ile **Mahkemelerin Siyasi Baskıdan Bağımsız Hukuka Dayalı Karar Vermesi**, %11,1 ile **Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerine Uyumun Arttırılması**, %10,9 ile **Gazeteciler Ve Medya Çalışanları Üzerindeki Baskıların Azaltılması** ve %10,7 ile **Toplantı/Miting/Gösteri Hakkına Yönelik Kısıtlamaların Kaldırılması** öne çıkmaktadır. **Bu bulgular, hukuki güvence ve kurumsal bağımsızlık beklentisinin ön planda olduğunu göstermektedir.**

SONUÇ DEĞERLENDİRMESİ

Araştırma bulguları, katılımcı profilinin görece dengeli bir cinsiyet dağılımına sahip olduğunu, yaş ortalamasının orta yaş grubunda yoğunlaştığını ve eğitim düzeyinin belirgin biçimde yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, elde edilen verilerin özellikle eğitilmiş ve toplumsal konulara duyarlılığı yüksek bir örneklem üzerinden şekillendiğine işaret etmektedir. Buna rağmen, katılımcıların önemli bir bölümünün çalışmıyor olması ya da farklı istihdam türlerinde yer alması, ifade özgürlüğü algısının yalnızca belirli bir meslek grubuna özgü olmadığını, geniş bir toplumsal kesime yayıldığını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın en dikkat çekici sonuçlarından biri, katılımcıların büyük bir kısmının (%58,2) daha önce görüşlerini ifade ettikleri için hukuki yaptırımla karşılaştığını belirtmesi ve çok daha yüksek bir oranının (%90,5) çevresinde benzer deneyimlere tanıklık etmiş olmasıdır. Bu bulgu,

ifade özgürlüğü üzerindeki baskının bireysel deneyimlerin ötesinde, yaygın ve toplumsal ölçekte hissedilen bir olgu olduğunu göstermektedir.

İfade özgürlüğüne ilişkin algı düzeyleri incelendiğinde, Türkiye’de bireylerin düşüncelerini özgürce ifade edebildiğine, devleti veya hükümeti eleştirmenin güvenli olduğuna ve farklı görüşlere toplumsal tahammül bulunduğuna dair inancın oldukça düşük olduğu görülmektedir. **Buna karşın, katılımcıların önemli bir kısmı, riskler söz konusu olsa dahi düşüncelerin ifade edilmesini demokratik bir sorumluluk olarak değerlendirmektedir.** Bu durum, normatif düzeyde ifade özgürlüğüne güçlü bir bağlılık ile pratik düzeyde hissedilen güvensizlik arasında belirgin bir gerilim olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal medya üzerinden hükümet politikalarının eleştirilmesine yönelik değerlendirmeler de bu ikili yapıyı destekler niteliktedir. **Katılımcıların büyük bölümü bu tür eleştirileri bir hak olarak görmekte, ancak önemli bir kesim bunu aynı zamanda riskli bir davranış olarak tanımlamaktadır.** Bu bulgu, ifade özgürlüğünün teorik olarak kabul gördüğünü, fakat pratikte çeşitli risk algılarıyla sınırlandığını göstermektedir.

Oto-sansür davranışlarına ilişkin veriler, araştırmanın en güçlü bulgularından birini oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun sosyal medyada siyasi içerik paylaşmadan önce temkinli davrandığı, geçmiş deneyimlerin bu temkinliliği artırdığı ve korku nedeniyle bazı görüşlerin paylaşılmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca paylaşımların silinmesi, mesajlaşma gruplarında tartışmadan kaçınılması ve resmi ortamlarda görüşlerin gizlenmesi gibi davranışlar, oto-sansürün yalnızca dijital alanla sınırlı kalmayıp gündelik hayatın farklı alanlarına yayıldığını göstermektedir.

İfade özgürlüğü önündeki en büyük engellerin başında hukuki yaptırım korkusu, iş kaybı riski ve tehdit edilme ihtimali gelmektedir. Bu bulgular, bireylerin yalnızca hukuki değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal sonuçları da dikkate alarak kendilerini sınırladıklarını ortaya koymaktadır. Bununla bağlantılı olarak, katılımcıların büyük bir kısmının muhalif grupları en riskli kesim olarak görmesi, ifade özgürlüğü algısının siyasal konumla yakından ilişkili olduğunu düşündürmektedir.

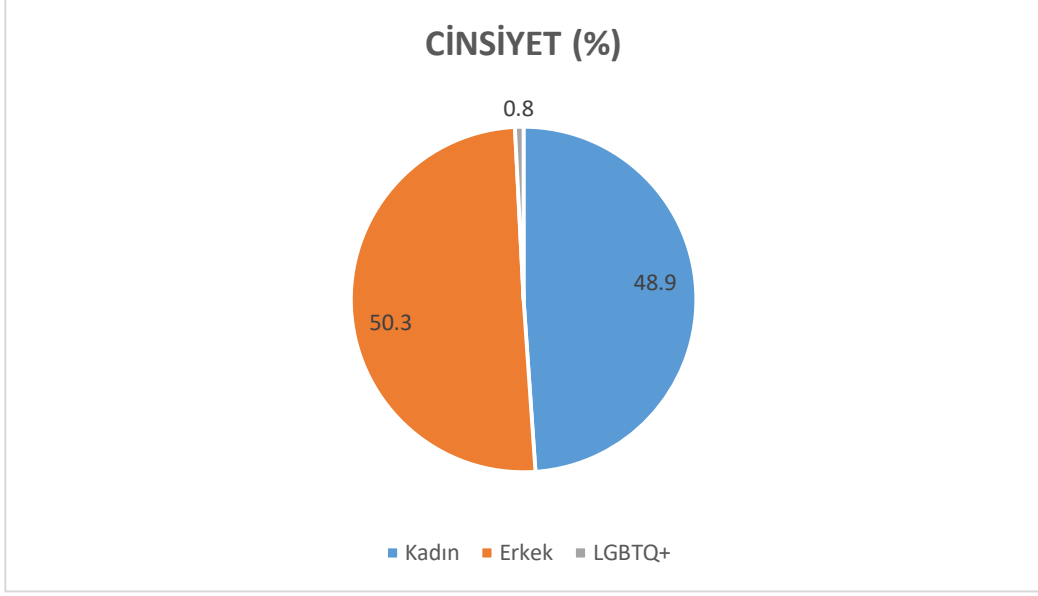
Gözetim algısına ilişkin bulgular da oldukça çarpıcıdır. **Katılımcıların önemli bir çoğunluğunun telefon görüşmelerinde izlenme ihtimali nedeniyle konuşma biçimini değiştirdiğini belirtmesi,** ifade davranışlarının yalnızca kamusal alanda değil, özel iletişim alanında da etkilendiğini göstermektedir. Bu durum, algılanan gözetimin bireylerin kendilerini ifade etme biçimlerini derinden şekillendirdiğine işaret etmektedir.

Son olarak, ifade özgürlüğünün geliştirilmesine yönelik öneriler incelendiğinde, hukuki düzenlemelerin iyileştirilmesi, yargı bağımsızlığının güçlendirilmesi ve uluslararası insan hakları standartlarına uyumun artırılması gibi kurumsal ve yapısal beklentilerin öne çıktığı görülmektedir. Bu

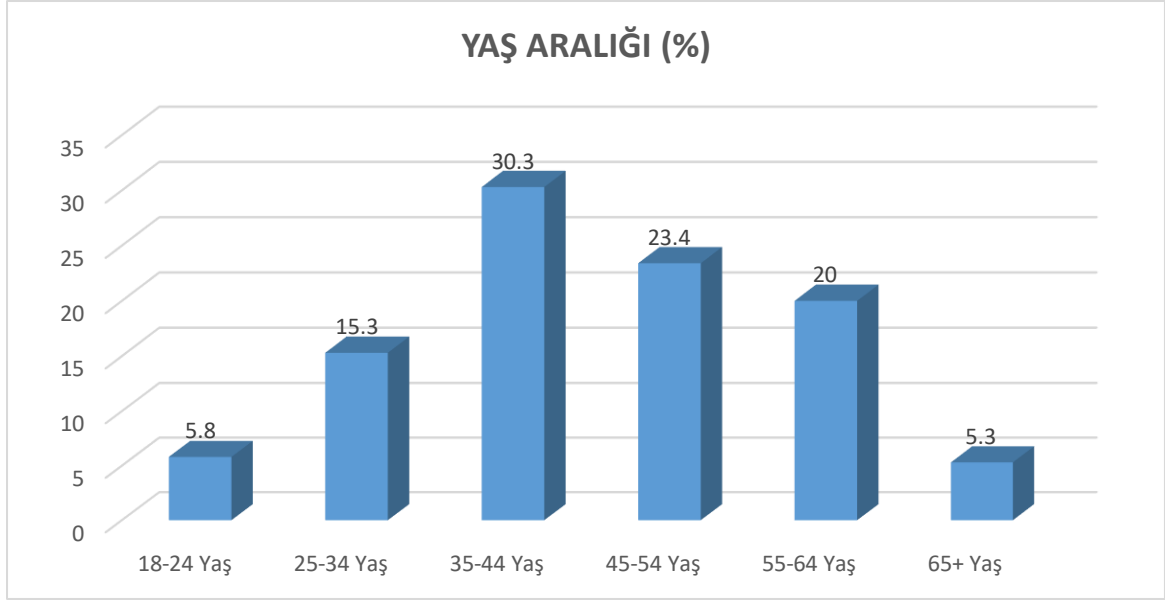
da katılımcıların sorunun çözümlünü bireysel düzeyden ziyade sistemseller dönüşümlerde aradığını göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, araştırma bulguları Türkiye’de ifade özgürlüğüne ilişkin algının düşük olduğunu, bireylerin ciddi bir risk ve baskı hissi altında görüşlerini ifade ettiğini ve bunun yaygın bir oto-sansür davranışıyla sonuçlandığını ortaya koymaktadır. Buna rağmen, ifade özgürlüğünün demokratik bir değer olarak güçlü biçimde benimsendiği görülmekte; bu da mevcut durum ile olması gereken arasında belirgin bir fark bulunduğunu göstermektedir.

Raporaun tablolulu ve grafikli detayları aşağıda verilmiştir.

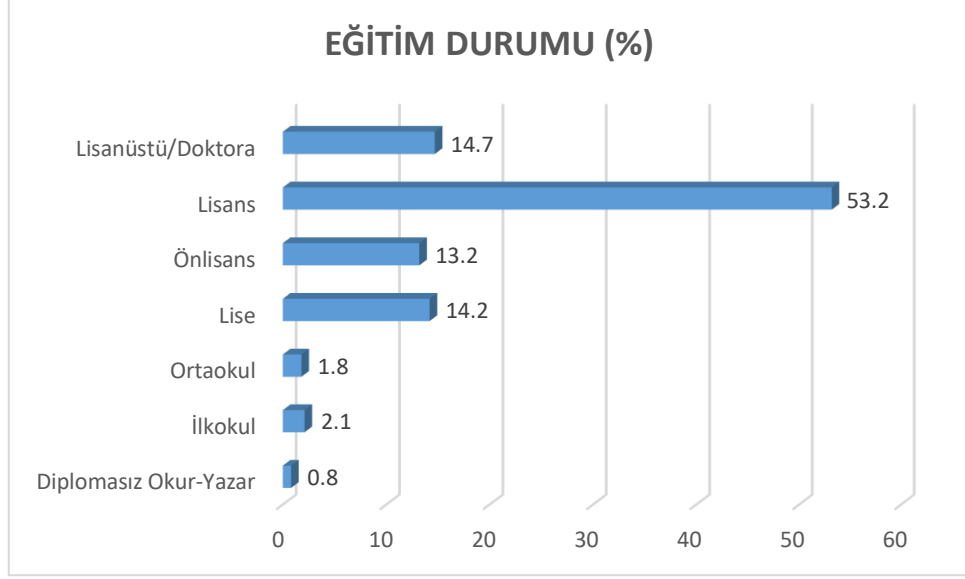

Araştırma grubunun cinsiyet dağılımına bakıldığında %48,9'u **Kadın**, %50,3'ü **Erkek**, %0,8'i **LGBTQ+** katılımcılardan oluşmaktadır.

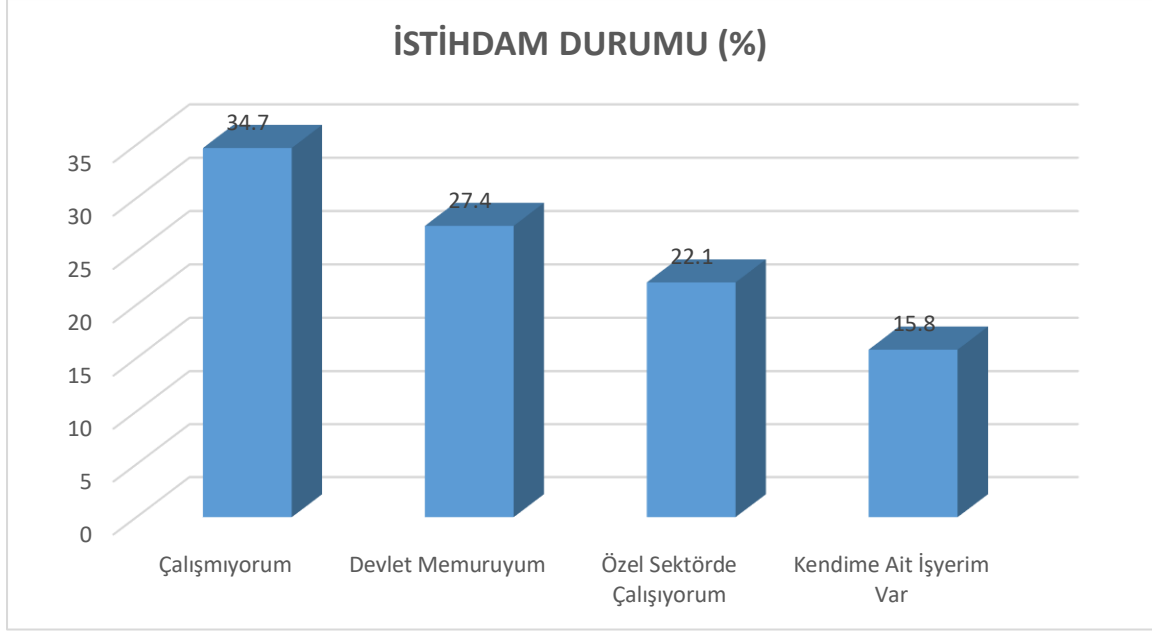

Araştırma grubunun **Yaş Aralığına** bakıldığında katılımcıların %5,8'i **18-24 Yaş**, %15,3'ü **25-34 Yaş**, %30,3'ü **35-44 Yaş**, %23,4'ü **45-54 Yaş**, %20'si **55-64 Yaş**, %5,3'ü **65+ Yaş** katılımcılardan oluşmaktadır.

Yaş ortalaması 44,45 olarak ölçülmüştür.

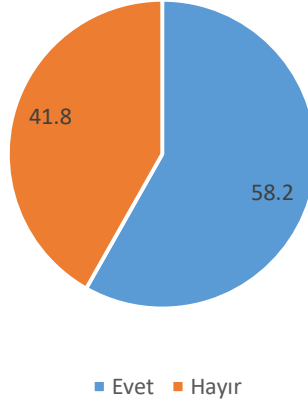

Araştırma grubuna yöneltilen **Eğitim Durumunuz Nedir?** sorusuna katılımcıların %0,8'i **Diplomasız Okur-Yazar**, %2,1'i **İlkokul**, %1,8'i **Ortaokul**, %14,2'si **Lise**, %13,2'si **Önlisans**, %53,2'si **Lisans**, %14,7'si **Lisansüstü/Doktora** katılımcılardan oluşmaktadır.

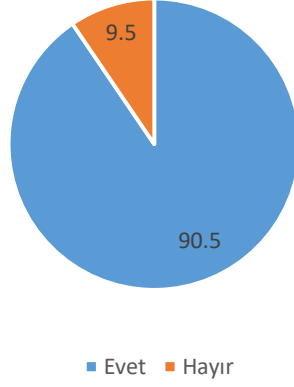
Araştırma grubunun **İstihdam Durumu** dağılımına bakıldığında katılımcıların %34,7'si **Çalışmıyorum**, %27,4'ü **Devlet Memuruyum**, %22,1'i **Özel Sektörde Çalışıyorum**, %15,8'i **Kendime Ait İşyerim Var** yanıtlarını vermişlerdir.

**DAHA ÖNCE FİKRİNİZİ BEYAN ETTİĞİNİZ İÇİN HUKUKİ
YAPTIRIMA MARUZ BIRAKILDINIZ MI? (%)**

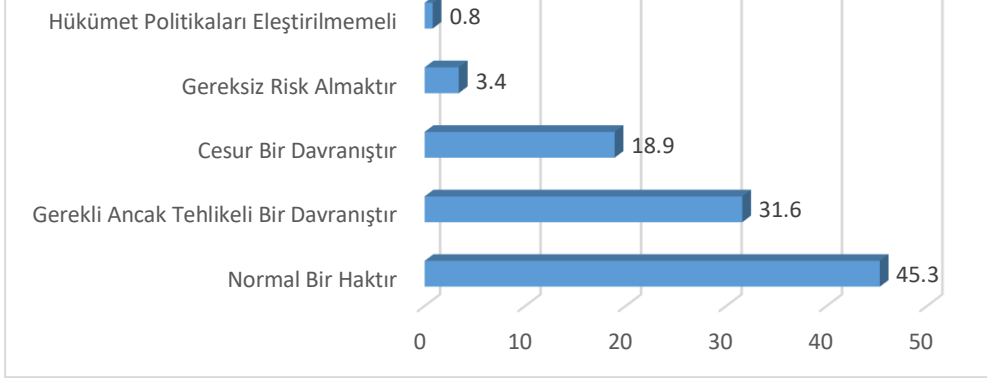
Araştırma grubuna yöneltilen **Daha Önce Fikrinizi Beyan Ettiğiniz İçin Hukuki Yaptırıma Maruz Bırakıldınız Mı?** sorusuna katılımcıların %58,2'si **Evet**, %41,8'i **Hayır** yanıtlarını vermişlerdir.

**TANIDIĞINIZ KİMSE FİKRİNİ BEYAN ETTİĞİ İÇİN
HUKUKİ YAPTIRIMA MARUZ BIRAKILDI MI? (%)**

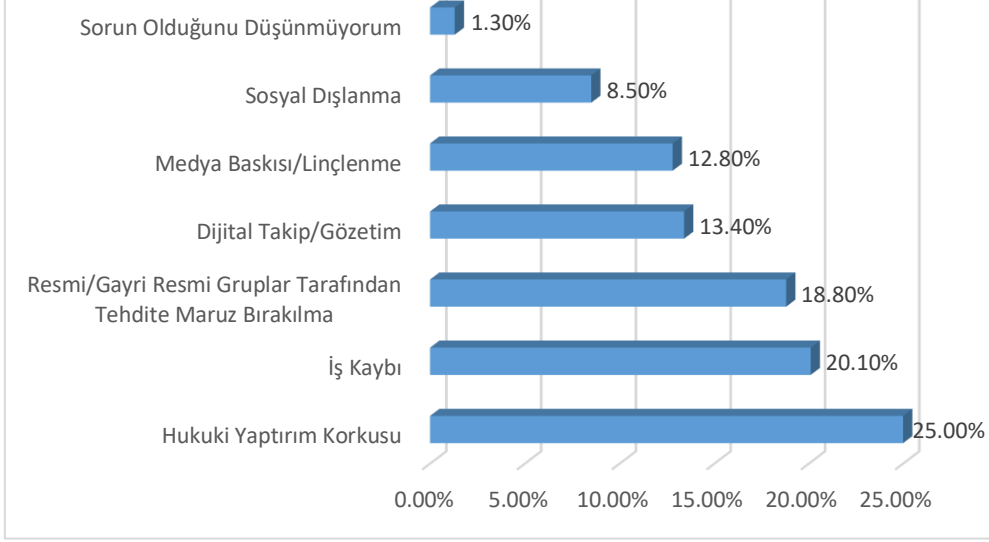
Araştırma grubuna yöneltilen **Tanıdığımız Kimse Fikrini Beyan Ettiği İçin Hukuki Yaptırıma Maruz Bırakıldı Mı?** sorusuna katılımcıların %90,5'i **Evet**, %9,5'i **Hayır** yanıtlarını vermişlerdir.

**BİR KİŞİ SOSYAL MEDYADA HÜKÜMET
POLİTİKALARINI SERT ŞEKİLDE ELEŞTİRİRSE BU
DAVRANIŞI NASIL TANIMLARSINIZ? (%)**

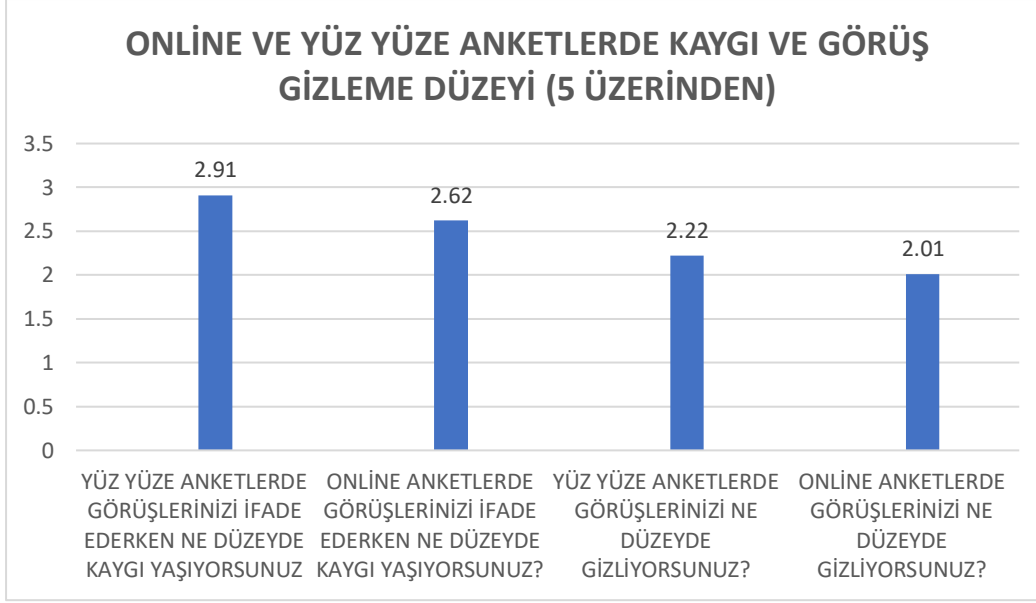
Araştırma grubuna yöneltilen **Bir Kişi Sosyal Medyada Hükümet Politikalarını Sert Şekilde Eleştirirse Bu Davranışı Nasıl Tanımlarsınız?** sorusuna katılımcıların %45,3'ü **Normal Bir Haktır**, %31,6'sı **Gerekli Ancak Tehlikeli Bir Davranıştır**, %18,9'u **Cesur Bir Davranıştır**, %3,4'ü **Gereksiz Risk Almaktır**, %0,8'i **Hükümet Politikaları Eleştirilmemeli** yanıtlarını vermişlerdir.

**VERİLEN İFADELERDEN HANGİSİ İFADE
ÖZGÜRLÜĞÜ AÇISINDAN EN BÜYÜK SORUNDUR?
(%)**

Araştırma grubuna yöneltilen **Verilen İfadelerden Hangisi İfade Özgürlüğü Açısından En Büyük Sorundur?** sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında; katılımcıların %25'i **Hukuki Yaptırım Korkusu**, %20,1'i **İş Kaybı**, %18,8'i **Resmi/Gayri Resmi Gruplar Tarafından Tehdite Maruz Bırakılma**, %13,4'ü **Dijital Takip/Gözetim**, %12,8'i **Medya Baskısı/Linçlenme**, %8,5'i **Sosyal Dışlanma**, %1,3'ü **Sorun Olduğunu Düşünmüyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Bu soruda birden fazla yanıt alınmıştır.

Araştırma grubuna yöneltilen **Online ve Yüz Yüze Anketlerde Kaygı ve Görüş Gizleme Düzeyi (5 Üzerinden)** bulgularına bakıldığında; katılımcıların

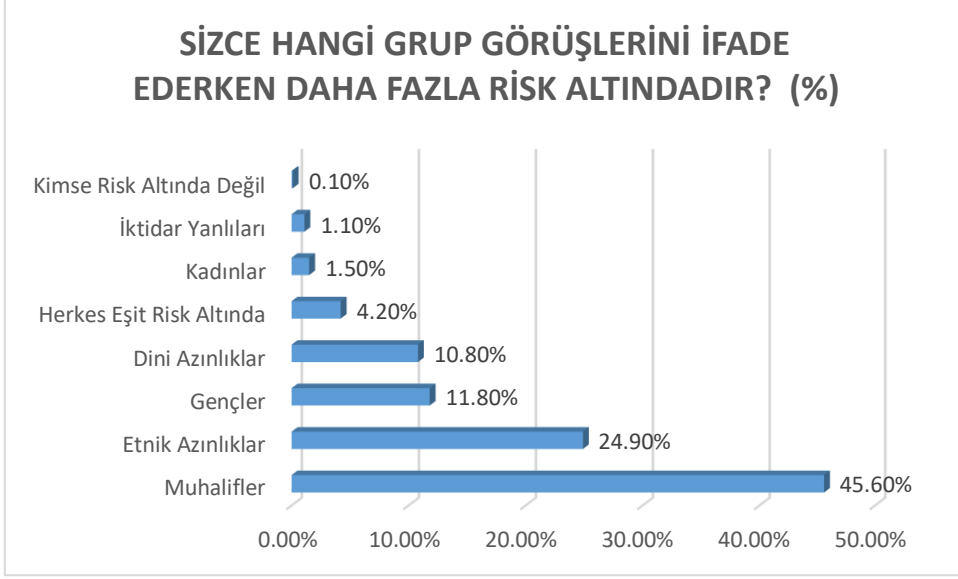
Yüz Yüze Anketlerde Görüşlerini İfade Ederken Ne Düzeyde Kaygı Yaşıyorsunuz? sorusuna verdikleri yanıtların ortalaması 5 üzerinden **2,91**,

Online Anketlerde Görüşlerinizi İfade Ederken Ne Düzeyde Kaygı Yaşıyorsunuz? sorusuna verdikleri yanıtların ortalaması 5 üzerinden **2,62** olarak ölçülmüştür.

Buna ek olarak katılımcıların **Yüz Yüze Anketlerde Görüşlerinizi Ne Düzeyde Gizliyorsunuz?** sorusuna verdikleri yanıtların ortalaması 5 üzerinden **2,22**,

Online Anketlerde Görüşlerinizi Ne Düzeyde Gizliyorsunuz? sorusuna verdikleri yanıtların ortalaması ise 5 üzerinden **2,01** olarak tespit edilmiştir.

Eşleştirilmiş örneklem t testi sonuçlarına göre katılımcıların yüz yüze anketlerde görüşlerini ifade ederken yaşadıkları kaygı düzeyi, online anketlere kıyasla anlamlı biçimde daha yüksektir, $t(379) = -4.808, p < .001$. Ayrıca yüz yüze anketlerde görüş gizleme düzeyi de online ortama göre anlamlı biçimde daha yüksektir, $t(379) = -3.722, p < .001$.

Araştırma grubuna yöneltilen **Sizce Hangi Grup Görüşlerini İfade Ederken Daha Fazla Risk Altındadır?** sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında; katılımcıların %45,6'sı **Muhalifler**, %24,9'u **Etnik Azınlıklar**, %11,8'i **Gençler**, %10,8'i **Dini Azınlıklar**, %4,2'si **Herkes Eşit Risk Altında**, %1,5'i **Kadınlar**, %1,1'i **İktidar Yanlıları**, %0,1'i **Kimse Risk Altında Değil** yanıtlarını vermişlerdir.

Bu soruda birden fazla yanıt alınmıştır.

GENEL İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ ALGISI HAKKINDA OLAN DURUMLARA KATILMA DÜZEYİNİZE UYGUN ŞIKKI SEÇİNİZ					
	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Türkiye'de İnsanlar Düşüncelerini Özgürce İfade Edebiliyorlar	3,70%	6,80%	1,60%	21,80%	66,10%
Devleti Eleştirmek Güvenlidir	2,40%	6,30%	3,90%	17,60%	69,70%
Hükümeti Eleştirmek Güvenlidir	3,70%	6,60%	3,40%	16,10%	70,30%
Farklı Görüşlere Toplumda Tahammül Edilir	4,70%	7,40%	5,80%	27,10%	55%
Sonunda Tehlikeye Girecek Olsa Da Herkes Görüşlerini Beyan Etmekle Yükümlüdür	30,80%	19,50%	19,20%	13,70%	16,80%

Araştırma grubuna yöneltilen **Genel İfade Özgürlüğü Algısı Hakkında Olan Durumlara Katılma Düzeyinize Uygun Şıkkı Seçiniz** sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında;

Türkiye'de İnsanlar Düşüncelerini Özgürce İfade Edebiliyorlar ifadesine katılımcıların %3,7'si **Kesinlikle Katılıyorum**, %6,8'i **Katılıyorum**, %1,6'sı **Kararsızım**, %21,8'i **Katılmıyorum**, %66,1'i **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Devleti Eleştirmek Güvenlidir ifadesine katılımcıların %2,4'ü **Kesinlikle Katılıyorum**, %6,3'ü **Katılıyorum**, %3,9'u **Kararsızım**, %17,6'sı **Katılmıyorum**, %69,7'si **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Hükümeti Eleştirmek Güvenlidir ifadesine katılımcıların %3,7'si **Kesinlikle Katılıyorum**, %6,6'sı **Katılıyorum**, %3,4'ü **Kararsızım**, %16,1'i **Katılmıyorum**, %70,3'ü **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Farklı Görüşlere Toplumda Tahammül Edilir ifadesine katılımcıların %4,7'si **Kesinlikle Katılıyorum**, %7,4'ü **Katılıyorum**, %5,8'i **Kararsızım**, %27,1'i **Katılmıyorum**, %55'i **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Sonunda Tehlikeye Girecek Olsa Da Herkes Görüşlerini Beyan Etmekle Yükümlüdür ifadesine katılımcıların %30,8'i **Kesinlikle Katılıyorum**, %19,5'i **Katılıyorum**, %19,2'si **Kararsızım**, %13,7'si **Katılmıyorum**, %16,8'i **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

GENEL İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ ALGISI HAKKINDA OLAN DURUMLARA KATILMA DÜZEYİNİZE UYGUN ŞIKKI SEÇİNİZ					
	TÜRKİYE'DE İNSANLAR DÜŞÜNCELERİNİ ÖZGÜRCE İFADE EDEBİLİYORLAR	DEVLETİ ELEŞTİRMEK GÜVENLİDİR	HÜKUMETİ ELEŞTİRMEK GÜVENLİDİR	FARKLI GÖRÜŞLERE TOPLUMDA TAHAMMÜL EDİLİR	SONUNDA TEHLİKEYE GİRECEK OLSA DA HERKES GÖRÜŞLERİNİ BEYAN ETMEKLE YÜKÜMLÜDÜR
ORTALAMA DEĞER (MEAN)	1,6	1,54	1,57	1,8	3,3

Araştırma grubuna yöneltilen **Genel İfade Özgürlüğü Algısı Hakkında Olan Durumlara Katılma Düzeyinize Uygun Şıkkı Seçiniz** sorusuna ilişkin ortalama değerlere bakıldığında;

Türkiye'de İnsanlar Düşüncelerini Özgürce İfade Edebiliyorlar ifadesine katılım ortalaması **1,6**,

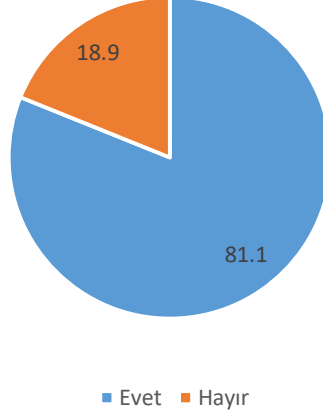
Devleti Eleştirmek Güvenlidir ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **1,54**,

Hükümeti Eleştirmek Güvenlidir ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **1,57**,

Farklı Görüşlere Toplumda Tahammül Edilir ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **1,8**,

Sonunda Tehlikeye Girecek Olsa Da Herkes Görüşlerini Beyan Etmekle Yükümlüdür ifadesine katılım ortalaması ise 5 üzerinden **3,3** olarak ölçülmüştür.

**DAHA ÖNCE HIÇ İZLENME/TAKİP EDİLME
İHTİMALİNDEN DOLAYI TELEFONDA KONUŞURKEN
KONUŞMA BİÇİMİNİZİ DEĞİŞTİRDİNİZ Mİ? (%)**

Araştırma grubuna yöneltilen **Daha Önce Hiç İzlenme/Takip Edilme İhtimalinden Dolayı Telefonda Konuşurken Konuşma Biçiminizi Değiştirdiniz Mi?** sorusuna katılımcıların %81,1'i **Evet**, %18,9'u **Hayır** yanıtlarını vermişlerdir.

OTO-SANSÜR DAVRANIŞI HAKKINDA OLAN DURUMLARA KATILMA DÜZEYİNİZE UYGUN ŞIKKI SEÇİNİZ					
	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Sosyal medyada siyasi paylaşım yapmadan önce birkaç kez düşünürüm	47,90%	36,30%	5,50%	5,50%	4,70%
Bazen yaptığım siyasi paylaşımları silerim	32,10%	34,70%	8,40%	16,10%	8,70%
Bazı düşüncelerimi korktuğum için sosyal medyada paylaşmam	36,80%	35,50%	7,40%	11,60%	8,70%
Aile ortamında siyasi görüşlerimi sakladığım olur	10%	13,40%	6,30%	22,40%	47,90%
İş/Okul ortamında siyasi görüşlerimi sakladığım olur	20,80%	26,30%	12,60%	18,70%	21,60%
Whatsapp gruplarında siyasi tartışmalara girmem	32,40%	31,60%	11,60%	14,20%	10,30%
Geçmişte yaşanan bazı olaylar bugün daha temkinli olmama sebep oldu	40,50%	36,30%	8,20%	9,70%	5,30%
Devlet kurumlarında iken siyasi görüşlerimi gizlerim	32,90%	30,50%	12,40%	13,40%	10,80%
Arkadaş ortamında iken siyasi görüşlerimi gizlerim	11,80%	17,60%	10,80%	24,50%	35,30%

Araştırma grubuna yöneltilen **Oto-Sansür Davranışı Hakkında Olan Durumlara Katılma Düzeyinize Uygun Şıkkı Seçiniz** sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında;

Sosyal Medyada Siyasi Paylaşım Yapmadan Önce Birkaç Kez Düşünürüm ifadesine katılımcıların %47,9'u **Kesinlikle Katılıyorum**, %36,3'ü **Katılıyorum**, %5,5'i **Kararsızım**, %5,5'i **Katılmıyorum**, %4,7'si **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Bazen Yaptığım Siyasi Paylaşımları Silerim ifadesine katılımcıların %32,1'i **Kesinlikle Katılıyorum**, %34,7'si **Katılıyorum**, %8,4'ü **Kararsızım**, %16,1'i **Katılmıyorum**, %8,7'si **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Bazı Düşüncelerimi Korktuğum İçin Sosyal Medyada Paylaşmam ifadesine katılımcıların %36,8'i **Kesinlikle Katılıyorum**, %35,5'i **Katılıyorum**, %7,4'ü **Kararsızım**, %11,6'sı **Katılmıyorum**, %8,7'si **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Aile Ortamında Siyasi Görüşlerimi Sakladığım Olur ifadesine katılımcıların %10'u **Kesinlikle Katılıyorum**, %13,4'ü **Katılıyorum**, %6,3'ü **Kararsızım**, %22,4'ü **Katılmıyorum**, %47,9'u **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

İş/Okul Ortamında Siyasi Görüşlerimi Sakladığım Olur ifadesine katılımcıların %20,8'i **Kesinlikle Katılıyorum**, %26,3'ü **Katılıyorum**, %12,6'sı **Kararsızım**, %18,7'si **Katılmıyorum**, %21,6'sı **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Whatsapp Gruplarında Siyasi Tartışmalara Girmem ifadesine katılımcıların %32,4'ü **Kesinlikle Katılıyorum**, %31,6'sı **Katılıyorum**, %11,6'sı **Kararsızım**, %14,2'si **Katılmıyorum**, %10,3'ü **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Geçmişte Yaşanan Bazı Olaylar Bugün Daha Temkinli Olmama Sebep Oldu ifadesine katılımcıların %40,5'i **Kesinlikle Katılıyorum**, %36,3'ü **Katılıyorum**, %8,2'si **Kararsızım**, %9,7'si **Katılmıyorum**, %5,3'ü **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Devlet Kurumlarında İken Siyasi Görüşlerimi Gizlerim ifadesine katılımcıların %32,9'u **Kesinlikle Katılıyorum**, %30,5'i **Katılıyorum**, %12,4'ü **Kararsızım**, %13,4'ü **Katılmıyorum**, %10,8'i **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

Arkadaş Ortamında İken Siyasi Görüşlerimi Gizlerim ifadesine katılımcıların %11,8'i **Kesinlikle Katılıyorum**, %17,6'sı **Katılıyorum**, %10,8'i **Kararsızım**, %24,5'i **Katılmıyorum**, %35,3'ü **Kesinlikle Katılmıyorum** yanıtlarını vermişlerdir.

OTO-SANSÜR DAVRANIŞI HAKKINDA OLAN DURUMLARA KATILMA DÜZEYİNİZE UYGUN ŞIKKI SEÇİNİZ

	SOSYAL MEDYADA SİYASİ PAYLAŞIM YAPMADAN ÖNCE BİRKAÇ KEZ DÜŞÜNÜRÜM	BAZEN YAPTIĞIM SİYASİ PAYLAŞIMLARI SİLERİM	BAZI DÜŞÜNCELERİMİ KORKTUĞUM İÇİN SOSYAL MEDYADA PAYLAŞMAM	AİLE ORTAMINDA SİYASİ GÖRÜŞLERİMİ SAKLADIĞIM OLUR	İŞ/OKUL ORTAMINDA SİYASİ GÖRÜŞLERİMİ SAKLADIĞIM OLUR	WHATSAPP GRUPLARINDA SİYASİ TARTIŞMALARA GİRMEM	GEÇMİŞTE YAŞANAN BAZI OLAYLAR BUGÜN DAHA TEMKİMLİ OLMAMA SEBEP OLDU	DEVLET KURUMLARINDA İKEN SİYASİ GÖRÜŞLERİMİ GİZLERİM	ARKADAŞ ORTAMIMDA İKEN SİYASİ GÖRÜŞLERİMİ GİZLERİM
ORTALAMA DEĞER (MEAN)	4,1711	3,6553	3,8026	2,1526	3,0605	3,6158	3,9711	3,6132	2,4632

Araştırma grubuna yöneltilen **Oto-Sansür Davranışı Hakkında Olan Durumlara Katılma Düzeyinize Uygun Şıkkı Seçiniz** sorusuna ilişkin ortalama değerlere bakıldığında;

Sosyal Medyada Siyasi Paylaşım Yapmadan Önce Birkaç Kez Düşünürüm ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **4,17**,

Bazen Yaptığım Siyasi Paylaşımları Silerim ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **3,65**,

Bazı Düşüncelerimi Korktuğım İçin Sosyal Medyada Paylaşmam ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **3,80**,

Aile Ortamında Siyasi Görüşlerimi Sakladığım Olur ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **2,15**,

İŞ/Okul Ortamında Siyasi Görüşlerimi Sakladığım Olur ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **3,06** olarak ölçülmüştür.

Whatsapp Gruplarında Siyasi Tartışmalara Girmem ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **3,61**,

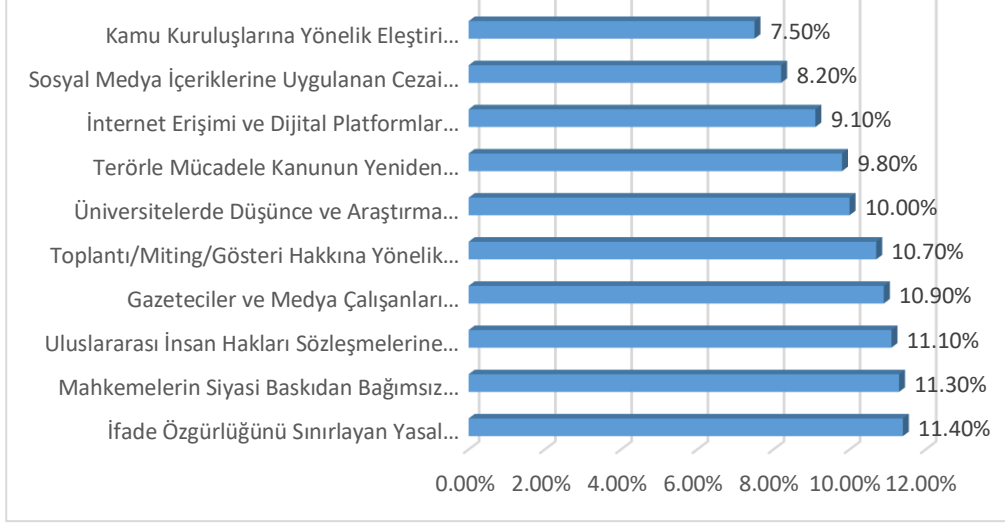
Geçmişte Yaşanan Bazı Olaylar Bugün Daha Temkinli Olmama Sebep Oldu ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **3,97**,

Devlet Kurumlarında İken Siyasi Görüşlerimi Gizlerim ifadesine katılım ortalaması 5 üzerinden **3,61**,

Arkadaş Ortamında İken Siyasi Görüşlerimi Gizlerim ifadesine katılım ortalaması ise 5 üzerinden **2,46** olarak tespit edilmiştir.

NOT: Katılımcıların oto sansür düzeylerinin cinsiyete göre farklılaŐıp farklılaŐmadıėını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıŐtır. Sonuçlar gruplar arasında anlamlı fark olduğunu göstermiŐtir, $F(2,377)=3.994$, $p=.019$. Ortalama puanlar dikkate alındığında erkek katılımcıların kadınlara göre daha yüksek oto sansür düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

SIZCE TÜRKİYE'DE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN ATILMASI GEREKEN ADIMLAR ÖNCELİKLE NELERDİR? (%)

Araştırma grubuna yöneltilen **Sizce Türkiye'de İfade Özgürlüğünün Geliştirilmesi İçin Atılması Gereken Adımlar Öncelikle Nelerdir?** sorusuna verilen yanıtlara bakıldığında; katılımcıların %11,4'ü **İfade Özgürlüğünü Sınırlayan Yasal Düzenlemelerin Yeniden Düzenlenmesi**, %11,3'ü **Mahkemelerin Siyasi Baskıdan Bağımsız Hukuka Dayalı Karar Vermesi**, %11,1'i **Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmelerine Uyumun Arttırılması**, %10,9'u **Gazeteciler ve Medya Çalışanları Üzerindeki Baskıların Azaltılması**, %10,7'si **Toplantı/Miting/Gösteri Hakkına Yönelik Kısıtlamaların Kaldırılması**, %10'u **Üniversitelerde Düşünce ve Araştırma Özgürlüğünün Güçlendirilmesi**, %9,8'i **Terörle Mücadele Kanununun Yeniden Yapılandırılması**, %9,1'i **İnternet Erişimi ve Dijital Platformlar Üzerindeki Kısıtlamaların Kaldırılması**, %8,2'si **Sosyal Medya İçeriklerine Uygulanan Cezai Yaptırımların Kapsamının Sınırlandırılması**, %7,5'i **Kamu Kuruluşlarına Yönelik Eleştiri Hakkının Genişletilmesi** yanıtlarını vermişlerdir.

Bu soruda birden fazla yanıt alınmıştır.